

досягнення. Україна ратифікувала Європейську конвенцію у 1997 році, відкривши особам, котрі перебувають під її юрисдикцією, доступ до Європейського суду з прав людини [1, с.4].

Зважаючи на практику Європейського суду з прав людини, свобода висловлення поглядів має розглядатися як невід'ємна гарантія функціонування демократії. Додержання цих принципів регулює стаття 10 ЄКПЛ, яка містить кілька основних незалежних елементів. Європейський суд із прав людини завжди нагадує про те, що гарантії захисту приватного особистого життя поширюються і на політичних діячів, а також членів їхніх родин, якщо, звісно, розповсюдження такої особистої інформації не викликоне міркуваннями громадського інтересу. У зв'язку з цим часто виникають позови державних чиновників і політиків через дифамацію. Так, справа "Українська Прес-Група проти України" стосувалася публікації в газеті "День" кількох статей із критичними висловлюваннями на адресу двох українських політиків[2, с.3].

Водночас принципи загального захисту репутації, честі, гідності поширюються на всіх осіб (відповідно й політичних діячів). Так, незважаючи на гарантії захисту свободи слова та преси, встановлені Європейським судом із прав людини, останній завжди нагадує про те, що така свобода не є абсолютною, а гарантії захисту приватного особистого життя поширюються і на політичних діячів, а також членів їхніх родин, якщо, звісно, розповсюдження такої особистої інформації не викликоне міркуваннями громадського інтересу. Така позиція суду свідчить про обстоювання ним принципу необхідності зіставлення особистої репутації з потребою відкритого обговорення політичних питань.

Європейський суд постійно наголошує, що, незважаючи на широкі гарантії захисту преси, остання не може переступати певні межі, зокрема, що стосується репутації, прав інших осіб і необхідності запобігання розголошенню конфіденційної інформації. Дотримання цього балансу свідчитиме про високу правову культуру та зріле демократичне суспільство кожної держави [3, с. 54].

Водночас потрібно відмітити дії влади назустріч європейським стандартам шляхом прийняття Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" від 23 лютого 2006 року, згідно з положеннями якого національні суди мають застосовувати практику Європейського суду як джерело права, що дає можливість представникам засобів масової інформації посилатися на встановлені судом стандарти, а саме на принципи свободи слова та преси

Отже, незважаючи на невелику кількість рішень, винесених проти України з приводу порушень статті 10 Конвенції, Європейський суд із прав людини підтвердив у них основні принципи свободи слова та преси, а також визнав факти існування в нашій державі певних проблем імплементації конвенційних стандартів. Разом з тим, коли дотримуються принципи свободи слова та преси, людина має свободу вибору, умови для саморозвитку, можливість самостійно приймати рішення, бути рівним у своїх правах з іншими членами суспільства.

Література

1. Федорова А. Основні принципи свободи слова та преси у світлі Європейської конвенції з прав людини / А.Федорова // Віче. – 2012. – № 11. – С. 3-9.
2. Ukrainian Media Group v. Ukraine. // Рішення від 29 березня 2005 р.
3. Прудник М. Свобода преси як вияв політичного розвитку / М. Прудник // Віче. – 2008. – № 1. – С. 54-55.

УДК34.037(043.2)

Павличенко Д.П.,

студент,
юридичний факультет,
Київський національний університет ім. Т.Шевченка, м. Київ
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

ІСТОРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВА НА ЖИТТЯ

Людство пройшло тривалий шлях розвитку, отримуючи дорогоцінний досвід у кожній сфері функціонування суспільства. Всі його періоди характеризувалися певними особливостями і цінностями. Так, на етапі зародження цивілізації, людське життя та свобода були далеко не в пріоритетах. А з розвитком самосвідомості, відбулося розуміння необхідності належного ставлення до цих цінностей, в тому числі, і з боку керівної верхівки. Починалося все з мирних зібрань, на яких громада могла висловити своє незадоволення порушенням її прав, а отримало своє продовження у можливості брати участь у законотворчому процесі. В цьому контексті, варто відзначити істотний вклад римлян в розвиток європейської цивілізації. Так у III ст. у Стародавньому Римі до законо-

давства Сервія Туллія були внесені доповнення, за якими більшість законодавчих повноважень перейшли до плебейських зборів – зборів громадян за територіальними трибами. Хоча в Римі, на той час, провідне місце у системі вищих державних органів належало сенату, проте діяльність народних зборів можна вважати проявом античної демократії. Приймаючи участь у народних зборах римські громадяни розуміли, що вони можуть впливати на своє власне життя, відстоювати свої права, шляхом схвалення того чи іншого закону, або ж протестів на протиправні дії влади.

З часом, розуміючи, що відстоювання власних інтересів можливе не лише за рахунок повстань, а й мирних зібрань, накопичивши певний історичний досвід, суспільство перейшло до наступного етапу захисту своїх прав – участі у судовому процесі. Найголовніше, що досвід тисячолітньої історії дав зрозуміти, – це те, що найдорожчою цінністю в будь-якій країні є життя людини. Так, засновник науки кримінального права Чезаре Бекарія одним з перших заговорив про право на життя – як природне і невід'ємне право людини. Він писав, що ніхто : ні інша особа , ні держава, чи будь-який її представник, не може позбавити людину життя, а смертна кара не може бути правом, і не є ним. Люди, на думку Бекарія, є частиною природи і їх життя не підвладне нікому, крім необхідності, яка твердою рукою править світом [3,с.34]. Для того, щоб суспільство і громадяни мали гарантії своєї безпеки, вважав Бекарія, правосуддя має відбуватися на основі твердих і незмінних правил, а покарання повинно бути гласним, невідворотним, мінімальним з усіх можливих при даних обставинах, співмірним злочину і обов'язково передбаченим в законі[3,с.34].

Безумовно, важко собі уявити розвиток та злагоджене функціонування держави, за відсутності впевненості громадян у своїй захищеності. Тому сьогодні, у будь-якій правовій державі, норми, які захищають право на життя закріплені на рівні основного закону та охороняються всіма можливими засобами. Так, у статті 3 Конституції України визначено, що "людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю"[1].

Слід зазначити, що історичний досвід переконує нас у необхідності закріплення на законодавчому рівні чітких норм, адже це сприяє впевненості громадян у своїй державі. У новому Кримінальному процесуальному кодексі вже помітні зміни, спрямовані на утвердження верховенства права і розбудови України, як правової та демократичної дер-

жави. Передбачена також основна мета держави у сфері кримінального судочинства -і це не тільки покарання винного, а й забезпечення ставлення до нього як до особистості. Важливим є також надання такій особі більше можливостей для ефективного захисту своїх прав, свобод та інтересів. Так, у статті 2 КПК зазначено, що завданнями кримінального судочинства є охорона прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть в ньому участь, а також швидке і повне розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний[2]. Таким чином, процесуальний документ відіграє суттєву роль гаранта правосуддя і визначає стабільну процедуру судочинства; оптимізує діяльність щодо роз'яснення завдань кримінального процесу; створює правове підґрунтя для створення єдиної для всіх законності. Можна узагальнити, що процесуальні гарантії – це цілісна система засобів, що передбачені кримінально-процесуальним законом, які визначають завдання кримінального судочинства і осіб, які беруть в ньому участь. Але процесуальні гарантії – це не окремі розрізнені засоби, а цілісна система таких засобів, які в сукупності і забезпечують правосуддя. По суті, процесуальна форма і створює систему таких гарантії. Гарантіями встановлення об'єктивної істини виступає як процесуальна форма в цілому, так і окремі інститути кримінального процесу: принципи кримінального процесу, доказове право, інститути слідчих дій, інститут судового слідства і судових дебатів тощо[4, с.5].

Варто наголосити, що держава має процесуальні обов'язки щодо гарантії права на життя, зокрема, у випадках незаконного позбавлення життя має проводитись ефективно своєчасне розслідування, при цьому, має бути забезпечено незалежність та неупередженість розслідування – незалежно, хто є учасником розслідування, чи це представники держави, чи приватні особи – всі повинні бути у рівній мірі допитані, а їх покази вивчені і долучені до справи. На жаль ще й сьогодні в Україні є факти знущання у відділках міліції, побиття, катування, а також ухилення посадових осіб від покарання. Саме через це суспільство втрачає впевненість у справедливості і неупередженості правоохоронних органів.

Отже, протягом тривалого часу існування цивілізації спостерігалися різні форми процесуальних гарантії права людини на життя. Сьогодні це право проголошується та гарантується усіма міжнародно-правовими

актами з прав людини і майже всіма конституціями країн світу як невід'ємне, що охороняється законом, і обов'язок держави забезпечувати процесуальні гарантії цього права.

Література

1. Конституція України//Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. – № 4651-VI // Голос України. – 2012. – № 90-91.
3. Бекариа Чезаре. О преступлениях и наказаниях [Електронний ресурс]. – Режим доступа: Онлайн Библиотека: <http://www.koob.ru>
4. Кримінально-процесуальне право (конспект лекцій ЛНУ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrknighta.org.ua/ukrknighta-text/672>

УДК 377.35:371.134:347.96 (043.2)

Панчишак Р.А.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Собкова В.В., старший викладач

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЮРИСТІВ

Кардинальні зміни, що спричиняють потребу у розвитку правосвідомості майбутніх юристів, диктують необхідність оновлення системи підготовки та визначають широку потребу у наданні правової освіти новому поколінню, удосконалення системи освіти у вищих навчальних закладах, які готують майбутніх фахівців – юристів.

Результати теоретичного дослідження визначають, що професія правознавця, юриста вимагає ґрунтовної та різноманітної підготовки, а одним з основних завдань цієї підготовки – це формування здатності до аналітичного оцінювання ситуації. Це оцінювання повинно здійснюватися при постійному розвитку критичного та неупередженого мислення, яке при навчанні майбутніх фахівців-юристів тісно пов'язане з формуванням моральних суджень, уявлень про суб'єкти їх професійної діяльності. У правовій свідомості майбутніх юристів закріплюються уявлення про

правові принципи регулювання суспільних відносин у конкретній соціальній системі. Через професійну правову свідомість виявляється ставлення різних соціальних груп до виробничих відносин, що завжди закріплюються і регулюються системою права. Правова свідомість постає як нормативна свідомість винятково юристів, тобто фахівців із середньою спеціальною і вищою юридичною освітою, які володіють професійно-правовими знаннями на практичному, теоретико-практичному або науково-теоретичному рівні; правовими переконаннями, ідеалами і уявленнями про бажане право; оцінним, нормативним, позитивно стійким ставленням до діючого права і правопорядку, пропущеного крізь призму суб'єктивних прав і обов'язків; правовими установками [1, с. 345].

Правова освіта – це перший крок до самоствердження особистості на формування особистісних якостей у процесі соціальної практики. Вона повинна забезпечити розуміння специфіки роботи, майстерності та мови, які необхідні для майбутніх фахівців-юристів. Розуміння та знання правових, етичних обов'язків, прав і основних свобод особистості, які визнані законодавством країни та міжнародним правом – також є необхідними в практиці майбутнього юриста [2, с. 163].

Освоєння правової теорії, раціональне осмислення ролі права у житті суспільства є важливим та необхідним елементом юридичної освіти та формування високого професіоналізму [3, с. 211].

С.С. Сливка зазначає і належні вимоги, що висуваються майбутньому фахівцю-юристу, які доповнюють його правову культуру і створюють кодекс його професійної поведінки, стрижнем якої є внутрішнє веління службового обов'язку [4, с. 24, 25]: психологічні вимоги – знання психіки, психічних явищ людини, уміння користуватися психодіагностикою та психокорекцією у ході роботи; моральні та етичні вимоги – визначають засвоєння гуманістичних принципів моралі та вміння керуватися ними на практиці; естетичні вимоги – вони виражаються у засобах спілкування, зовнішньому вигляді юриста, знання службового етикету та ін.); політичні вимоги – це в першу чергу – знання політичної стратегії, тактики держави та політичних партій і рухів, бути політично активним та освіченим.

Належний розвиток правосвідомості майбутніх фахівців-юристів в загальному вигляді можна визначити так: усвідомлення в необхідності вести професійну боротьбу з правопорушеннями та злочинністю і додержуватися належного правопорядку; вміння визначити та засудити